امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشـــــــاد،حـــج واوقـــــاف

ریاست عمومی ارشاد و انسجام مساجد وحسینیه ها

موضوع خطابت روز جمعه و تقریر وبیان تحریر شده که به تمام خطباء
مرکز و ولایات به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد

۱۱/ جمادی الأولی/۱۴۴۸ هـ، ق مطابق ۱ / عقرب /۱۴۰۵هـ، ش

الله تعالی به همه چیز آگاه است وهمه چیز را می بیند؛ بناءً در پنهانی وآشکار از هر قسم گناه اجتناب کردن ضروری است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا ، من يهده الله فلا مضل له ، ومن يضلل فلا هادي له ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمدًا عبده ورسوله، وبعد:

فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم، بسم الله الرحمن الرحيم. قال الله تبارك وتعالى في كتابه الكريم:(وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ).(۱)

مسلمانان گرامی!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

موضوع خطبهٔ امروز ما بسیار مهم است و از موضوعات اساسی زندگی هر مسلمان به شمار می‌رود؛ و آن این است که دوری از گناهان آشکار و پنهان ضروری است؛ زیرا الله تعالی از تمام حالات، گفتارها، اعمال، نیت‌ها و اراده‌های ما آگاه است.

مسلمان نباید تنها در حضور مردم از ارتکاب گناه آشکار خود داری کند، بلکه در خلوت و تنهایی نیز باید از الله تعالی بترسد. زیرا مردم ظاهر ما را می‌بینند، اما الله تعالی هم ظاهر و هم باطن ما را می‌بیند؛ مردم سخنان آشکار ما را می‌شنوند، اما الله تعالی سخنان پنهانی ما را نیز می‌شنود؛ مردم از برخی اعمال ما آگاه هستند و از برخی دیگر آگاهی ندارند، اما الله تعالی از تمام اعمال کوچک و بزرگ ما آگاه است.

الله جل جلاله می‌فرماید:(إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ). (۲)

ترجمه: بی گمان چیزی در زمین ودر آسمان از الله پوشیده نمی ماند.

معنای این آیه این است که هیچ چیزی از علم الله تعالی پنهان نیست. اعمال آشکار و پنهان ما، سخنان دل‌های ما، نیت‌های ما و کارهایی که در شب و روز انجام می‌دهیم، همه نزد الله تعالی معلوم است.

اگریک انسان از دید مردم پنهان شود، نمی‌تواند از علم الله تعالی پنهان بماند. اگر در تاریکی شب مرتکب گناه شود، الله تعالی او را می‌بیند. اگر در اتاقی بسته مرتکب گناه شود، الله تعالی از آن آگاه است. اگر در حضور مردم خود را نیکوکار نشان دهد، اما در پنهانی کارهای بد انجام دهد، الله تعالی از حقیقت حال او آگاه است.

الله تعالی می‌فرماید:(يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ). (۳)ترجمه:الله خیانت چشمان وآنچه را که سینه ها پوشیده میدارند میداند.

۱- الأنعام:(۱۲۰)

۲- آل عمران:(٥)

۳ - غافر:(۱۹)

خیانت چشم آن است که انسان در ظاهر خود را پاک نشان دهد، اما در پنهانی به حرام نگاه کند، به ناموس مردم با نگاه ناپاک بنگرد، یا با چشمان خود اشاره‌هایی انجام دهد که باعث ناخشنودی الله تعالی می‌شود.

همچنان الله تعالی از کبر، حسد، ریا، کینه، نیت بد و دیگر عیب‌های اخلاقی که در دل‌های ما پنهان است، آگاه می‌باشد.

پس بیایید! در آشکار و پنهان از الله تعالی بترسیم و هم ظاهر خود را اصلاح کنیم و هم باطن خود را.

الله تعالی می‌فرماید:(أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ). (٤) ترجمه:آیا ندانست که الله می بیند.

گاهی انسان چنین فکر می‌کند که اگر از دید مردم پنهان شود، هیچ‌کس ازعمل او آگاه نخواهد شد؛ اما این فکرناشی از غفلت و نادانی است.الله تعالی می‌فرماید:(وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ). (٥)ترجمه:هرکجا که باشید او با شماست والله به آنچه میکنید بیناست.

به همین دلیل، مسلمان باید در هر لحظه از خود بپرسد: اگر مردم این عمل مرا نمی‌بینند، آیا الله تعالی آن را نمی‌بیند؟ اگر مردم از این گناه من آگاه نمی‌شوند، آیا الله تعالی از آن خبر ندارد؟ بلی! الله تعالی همه چیز را می‌بیند و از همه چیز آگاه است.

الله جل جلاله ما را از گناهان آشکار و پنهان منع فرموده است. الله جل جلاله در آیه مبارکه دیگری می‌فرماید:(وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ). (٦)

ترجمه:گناهان آشکار و پنهان را ترک کنید؛ البته آنانیکه مرتکب گناه می‌شوند، بزودی سزای اعمالی را که مرتکب شده اند خواهند دید.

الله تعالی در آیه مبارکه دیگری می‌فرماید که به زنا و سایر گناهان کبیره نزدیک نشوید؛ خواه این گناهان پنهانی باشند و خواه آشکار.

الله جل جلاله می‌فرماید:(وَلاَ تَقْرَبُواْ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ). (٧)

ترجمه:و به کارهای زشت(بی حیایی) چه ظاهر باشد و چه پوشیده، نزدیک نشوید.

الله تعالی در آیه مبارکه دیگری می‌فرماید:(قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ) (٨)

ترجمه:بگو: جزاین نیست که پروردگارم(فواحش) بی حیایی هارا حرام کرده است آنچه آشکار باشد از آن و آنچه پنهان باشد.

در این آیه، الله تعالی برای ما روشن می‌سازد که حرام بودن گناه تنها به حالت آشکار آن محدود نمی‌شود، بلکه گناهان آشکار و پنهان، هر دو، ممنوع و حرام‌میباشند.گناهان آشکار عبارت‌اند از: دروغ گفتن، غیبت کردن، ایجاد فساد در میان مردم، ظلم کردن، خوردن حقوق مردم به ناحق، به‌دست آوردن مال حرام، سود ربوی، رشوت، فریب و خیانت، برقراری روابط نامشروع با نامحرمان و بی‌حیایی آشکار، نافرمانی از پدر و مادر و قطع نمودن پیوند با خویشاوندان.

گناهان پنهان عبارت‌اند از: پنهانی به حرام نگاه کردن، ریا، تکبر، نگه‌داشتن حسد و کینه در دل، سرپیچی از فرمان‌های الله تعالی در خلوت، خیانت پنهانی در مال، عزت و حقوق مردم، در ظاهر خود را نیکوکار نشان دادن، اما در باطن نیت بد داشتن، فریب‌کاری در معاملات و پنهان کردن عیب مبیعه فروشی.بنابراین، مسلمان باید نه‌تنها ظاهر خود را پاک سازد، بلکه دل، نیت و باطن خویش را نیز پاک نگه دارد.

مسلمان باید در هر مکان و در هر حالت،پروردگار خود را حاضر و ناظر بداند، از گناهان پنهان و آشکار دوری کند و این باور را داشته باشد که اگر در دنیا پنهانی مرتکب گناه شوم،در آخرت چگونه می‌توانم خود را از الله تعالی پنهان کنم؟الله تعالی می‌فرماید:(يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنْكُمْ خَافِيَةٌ). (٩)

ترجمه:در آن روز، شما به پیشگاه الله تعالی عرضه می‌شوید و هیچ پوشیده شما(که آنرا انجام داده بودید)مخفی نماند.

در دنیا ممکن است انسان عمل خود را از مردم پنهان کند، برای آن عذرهای دروغین بسازد و تلاش نماید اشتباهات خویش را بپوشاند؛ اما در روز قیامت، هیچ راهی برای فرار از حساب‌وکتاب الله تعالی وجود نخواهد داشت.

رسول الله صلی الله علیه وسلم می‌فرمایند: ترجمه :از الله تعالی بترس، هرجاکه باشی.

---

٤ - العلق:(١٤)

٥ -الحدید:(٤)

٦- الأنعام:(١٢٠)

٧ -الانعام: (١٥١)

٨ - الأعراف:(٣٣)

٩ - الحاقة:(١٨)

این حدیث مبارک به ما می‌آموزاند که تقوا تنها در مسجد، مجالس یا در حضور مردم نیکوکاری نیست؛ بلکه باید در خانه، بازار، دفتر، سفر، خلوت و تنهایی نیز تقوا پیشه کنیم. تقوا باید در هر حالت همراه مسلمان باشد.

در یک حدیث صحیح، رسول الله صلی الله علیه وسلم از هفت گروه مردم یاد کرده‌اند که الله تعالی در روز قیامت آنان را در سایه عرش خود جای میدهد؛ در آن روزی که هیچ سایه‌ای جز سایهٔ او وجود ندارد. یکی از این افراد، مردی است که درباره‌اش چنین آمده است:وَرَجُلٌ طَلَبَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ، فَقَالَ: إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ) (١٠).ترجمه و مردی که زنی دارای مقام و زیبایی از او درخواست نامشروع می‌کند، اما او می‌گوید: من از الله تعالی می‌ترسم.فرصت گناه برای این مرد فراهم بود،از این‌که مردم از کارش باخبر شوند نیز در امان بود؛ اما ترس از الله تعالی مانع شد که مرتکب گناه نگردد. این نشانهٔ ایمان راستین است که انسان توانایی انجام گناه را داشته باشد، فرصت آن نیز برایش فراهم باشد و هیچ‌کس او را نبیند، اما با وجود همهٔ این شرایط، از ترس الله تعالی از گناه خودداری کند.

الله تعالی دربارهٔ کسانی که به‌خاطر مردم از گناهان آشکار خودداری می‌کنند، اما از ارتکاب گناه در پنهانی پروا ندارند و از الله جل جلاله نمی‌ترسند، وعید شدید بیان فرموده است.الله جل جلاله می‌فرماید:(يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللهِ وَهُوَ مَعَهُمْ). (١١)

ترجمه:ایشان اعمال زشت خود را از مردم می پوشانند، و از الله نمی پوشانند(چگونه از الله می پوشانند در حالیکه او با آنها هست).

برخی افراد در ظاهر خود را اشخاص بزرگوار و پرهیزگار معرفی می‌کنند، اما در پنهانی هیچ پروایی از ارتکاب گناه ندارند و از الله تعالی نمی‌ترسند. الله تعالی اعمال این جامه سفیدان وجنایت کاران پنهانی را باطل میگرداند؛ چنانچه در حدیث شریف آمده است:عَنْ ثَوْبَانَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهُ قَالَ: «لَأَعْلَمَنَّ أَقْوَامًا مِنْ أُمَّتِي يَأْتُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِحَسَنَاتٍ أَمْثَالِ جِبَالِ تِهَامَةَ بِيضًا، فَيَجْعَلُهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَبَاءً مَنْثُورًا» ، قَالَ ثَوْبَانُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صِفْهُمْ لَنَا، جَلِّهِمْ لَنَا أَنْ لَا نَكُونَ مِنْهُمْ، وَنَحْنُ لَا نَعْلَمُ، قَالَ: «أَمَا إِنَّهُمْ إِخْوَانُكُمْ، وَمِنْ جِلْدَتِكُمْ، وَيَأْخُذُونَ مِنَ اللَّيْلِ كَمَا تَأْخُذُونَ، وَلَكِنَّهُمْ أَقْوَامٌ إِذَا خَلَوْا بِمَحَارِمِ اللَّهِ انْتَهَكُوهَا]).«(١٢)

ترجمه:از ثوبان رضی الله عنه روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: من خوب میشناسم آن مردمی را از امتم که در روز قیامت با نیکی‌هایی به اندازهٔ کوه‌های سفید تهامه می‌آیند؛ اما الله عز وجل آن نیکی‌های آنان را باطل میگرداند ودر هوا پراگنده میکند.حضرت ثوبان رضی الله عنه گفت: ای رسول الله! این افراد را برای ما معرفی کنید و به‌روشنی برای ما توضیح دهید تا مبادا ما نیز از جملهٔ آنان باشیم و خود از این موضوع آگاهی نداشته باشیم. پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: آنان برادران شما و از جنس خود شما هستند و در شب عبادت می‌کنند، همان‌گونه که شما عبادت می‌کنید؛ اما آنان گروهی‌اند که هرگاه در خلوت با محرمات الله تعالی روبه‌رو شوند، حرمت آن‌ها را می‌شکنند و مرتکب آن‌ها می‌شوند. پیام این حدیث بسیار عمیق است: انسان نباید تنها در حضور مردم خود را اهل عبادت و نیکوکاری نشان دهد، بلکه در خلوت و تنهایی نیز باید حدود و احکام الله تعالی را رعایت کند.به همین دلیل، امام ابن حجر هیثمی رحمه الله چنین رفتاری را که انسان در میان مردم هیئت و ظاهر صالحان را به خود بگیرد، اما در خلوت مرتکب گناهان شود، حتی اگر آن گناهان صغیره باشند، از جملهٔ گناهان کبیره شمرده و نوشته است:(الْكَبِيرَةُ السَّادِسَةُ وَالْخَمْسُونَ بَعْدَ الثَّلَاثِمِائَةِ: إِظْهَارُ زِيِّ الصَّالِحِينَ فِي الْمَلَأِ وَانْتِهَاكُ الْمَحَارِمِ وَلَوْ صَغَائِرَ فِي الْخَلْوَةِ).(١٣)اما این نکته نیز بسیار مهم است که انسان به‌سبب این حدیث از رحمت الله تعالی ناامید نشود. اگر انسان مرتکب گناهی شد، باید فوراً توبه کند، به رحمت الله تعالی رجوع نماید و از تکرار آن گناه جلوگیری کند.الله تعالی می‌فرماید:(قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ). (١٤) ترجمه:بگو: ای بندگان من که برخود اسراف وظلم کرده‌اید، از رحمت الله ناامید نشوید؛ یقیناً که الله همهٔ گناهان را می‌آمرزد؛چرا که او بسیار آمرزنده و مهربان است.

همچنان، گناه را آشکار انجام دادن نسبت به گناه پنهانی دو چند جزاء دارد ؛یکی جزای انجام گناه ودیگر جزای گسترش گناه در جامعه.

---

١٠ - صحيح البخاري(١ /١٣٣)

١١ - النساء:(١٠٨)

١٢ - سنن ابن ماجه (٢ /١٤١٨). وَفِي الزَّوَائِدِ إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ رِجَالُهُ ثِقَاتٌ.حاشية السندي على سنن ابن ماجه (٢/ ٥٦١)

١٣ - الزواجر عن اقتراف الكبائر (٢ /٢٠٩)

١٤ - الزمر:(٥٣)

در حدیث شریف آمده است:عن أَبِي هُرَيْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:« كُلُّ أُمَّتِي مُعَافىً إِلَّا الْمُجَاهِرِينَ وَإِنَّ مِنْ الْمُجَاهَرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا ثُمَّ يُصْبِحَ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَيَقُولَ يَا فُلَانُ عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ(۱۵)

ترجمه:از حضرت ابوهریره رضی الله عنه روایت است که می گوید: از رسول الله صلی الله علیه وسلم شنیدم که می‌فرمودند:همهٔ امت من مورد عفو و آمرزش قرار می‌گیرند، مگر کسانی که گناهان خود را آشکارا انجام می‌دهند یا آن‌ها را علنی می‌سازند) (۱۶)

از جملهٔ آشکار ساختن گناه این است که شخصی درشب مرتکب عملی گناه شود و سپس صبح کند، در حالی که الله تعالی گناه او را پوشانیده است؛ اما او به شخص دیگری بگوید: ای فلانی! دیشب چنین و چنان کردم؛ در حالی که پروردگارش شب را در حالی بر او گذرانده است که گناهش را پوشانیده بود، ولی او صبح می‌کند و پرده‌ای را که الله تعالی بر گناهش افگنده بود، خود کنار می‌زند.

الله تعالی برای کسانی که در جامعه گناه و کارهای زشت را ترویج میدهند، آشکار می‌سازند و در گسترش آن سهم می‌گیرند، عذاب دردناکی بیان فرموده است. الله تعالی می‌فرماید:(إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ). (۱۷)

ترجمه:البته کسانی که دوست دارند فاحشه وبی حیایی در میان مومنان شایع گردد ایشان ، در دنیا و آخرت عذاب دردناکی خواهند داشت.

هرچند سبب نزول این آیت ممکن است به موردی خاص مربوط باشد، اما اعتبار و پند آن به عموم لفظ آیت است. بنابراین، هر کسی که مرتکب کار زشت و گناه‌آلود شود و آن عمل زشت را در جامعه گسترش دهد، وعید این آیت می‌تواند شامل حال او نیز گردد. در دنیا، در صورت تحقق شرایط شرعی و قانونی، ممکن است مجازات حد یا تعزیر بر مرتکب آن تطبیق شود و در آخرت نیز عذاب دردناک در انتظار اوست.

گناهان آشکار می‌توانند سبب نزول عذاب شوند؛ زیرا در ارتکاب گناه علنی، نوعی بی‌پروایی نسبت به احکام الله تعالی، فرمان‌های رسول الله صلی الله علیه وسلم و حقوق مؤمنان دیده می‌شود. همچنان، آشکارا گناه کردن نشان‌دهندهٔ کمبود حیا و بی‌پروایی در برابر حدود الهی است.

علامه ابن بطال رحمه الله می‌نویسد:(فِي الْجَهْرِ بِالْمَعْصِيَةِ اسْتِخْفَافٌ بِحَقِّ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَبِصَالِحِي الْمُؤْمِنِينَ وَفِيهِ ضَرْبٌ مِنَ الْعِنَادِ لَهُمْ)(۱۸).

ترجمه:در انجام دادن گناه آشکارا ، نوعی بی‌اعتنایی و اهانت به حقوق الله تعالی، رسول او و مؤمنان صالح وجود دارد؛ همچنان، در مرتکب شدن گناه آشکارا ، نوعی عناد و سرکشی در برابر آنان نیز نهفته است.در حدیث شریف دیگری آمده است:عن عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ -رضي الله عنه- عَنِ النَّبِيِّ -صلى الله عليه وسلم- قَالَ:« مَا ظَهَرَ فِي قَوْمٍ الرِّبَا وَالزِّنَا، إِلاَّ أَحَلُّوا بِأَنْفُسِهِمْ عِقَابَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ) (۱۹)

ترجمه: از حضرت عبدالله بن مسعود رضی الله عنه روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند:در هیچ قومی سود ربوی و زنا آشکار نمی‌شود، مگر این‌که آن قوم خود را در معرض عذاب الله عز وجل قرار می‌دهند.در حدیث شریف دیگری آمده است:عَنْ مُعَاذٍ قَالَ: أَوْصَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَشْرِ كَلِمَاتٍ ...«وَإِيَّاكَ وَالْمَعْصِيَةَ؛ فَإِنَّ بِالْمَعْصِيَةِ حَلَّ سَخَطُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ) (۲۰).

ترجمه: از حضرت معاذ بن جبل رضی الله عنه روایت است که می گوید: رسول الله صلی الله علیه وسلم مرا به ده سفارش توصیه فرمودند...که یکی از آن‌ها چنین است:از گناه دوری کن؛ زیرا به‌سبب گناه، خشم الله عز وجل فرود می‌آید .در حدیث شریف حضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنهما آمده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند:لَمْ تَظْهَرِ الْفَاحِشَةُ فِي قَوْمٍ قَطُّ، حَتَّى يُعْلِنُوا بِهَا، إِلَّا فَشَا فِيهِمُ الطَّاعُونُ، وَالْأَوْجَاعُ الَّتِي لَمْ تَكُنْ مَضَتْ فِي أَسْلَافِهِمُ الَّذِينَ مَضَوْا، وَلَمْ يَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ، إِلَّا أُخِذُوا بِالسِّنِينَ، وَشِدَّةِ الْمَئُونَةِ».(۲۱)

ترجمه:هرگز در میان قومی زنا یا گناه کبیره به طور علنی ظاهر نمیشود، مگر این‌که طاعون و بیماری‌هایی در میان آنان گسترش می‌یابد که در میان پیشینیان‌شان، که از دنیا رفته‌اند، سابقه نداشته است. همچنان، هیچ قومی در پیمانه و ترازو کم‌فروشی نمی‌کند، مگر این‌که به قحطی و سال‌های سخت و تنگنای معیشتی گرفتار می‌شود.

---

۱۵ - صحيح البخاري ت (۱۵ /۲۸۳)، صحيح مسلم (۸/ ۲۲٤)

۱۶ - فتح الباري لابن حجر (٦/ ٤۲)

۱۷-النور:(۱۹)

۱۸ - فتح الباري لابن حجر (۱۷/ ۲۳۸)

۱۹ - مسند أحمد ط الرسالة (۳۵۸/٦)

۲۰ - مسند أحمد مخرجا (۳٦/ ۳۹۲)

۲۱ - سنن ابن ماجه (۲/ ۱۳۳۲)، حلية الأولياء (۸/ ۳۳٤)، مسند البزار (۱۲/ ۳۱۵)

همچنان در روایت دیگری آمده است:عَنْ عَبْدِ اللَّهِ،قَالَ:«إِذَا بُخِسَ الْمِكْيَالُ حُبِسَ الْقَطْرُ ،وَإِذَا كَثُرَ الزِّنَا وَقَعَ الطَّاعُونُ،وَإِذَا كَثُرَالْهَرْجُ كَثُرَ الْقَتْلُ).([۲۲])
ترجمه:از حضرت عبدالله بن مسعود رضی الله عنه روایت است که فرمودند:هرگاه در پیمانه کم‌فروشی شود، بند کرده میشود باران؛ هرگاه زنا افزایش یابد، طاعون پدیدار می‌گردد؛ و هرگاه آشوب و هرج‌ومرج افزایش یابد، قتل نیز افزایش می‌یابد.
همچنان، هرگاه گناهان در جامعه به‌صورت آشکار انجام شوند و سپس عذاب نازل گردد، ممکن است تمام جامعه در معرض عذاب قرار گیرد؛ به‌ویژه هنگامی که منکرات آشکار شوند، مردم در برابر آن‌ها بی‌تفاوت بمانند و برای جلوگیری از آن‌ها اقدام نکنند.
حضرت عمربن عبدالعزیز رحمه الله می‌فرماید:كَانَ يُقَالُ:«إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَايُعَذِّبُ الْعَامَّةَ بِذَنْبِ الْخَاصَّةِ، وَلَكِنْ إِذَاعُمِلَ الْمُنْكَرُ جِهَارًا، اسْتَحَقُّوا الْعُقُوبَةَ كُلُّهُمْ) ([۲۳])ترجمه:پیشینیان می‌گفتند: الله تبارک و تعالی مردم عام را به‌سبب گناه گروه خاصی عذاب نمی‌کند؛ اما هنگامی که کارهای ناپسند و منکرات به‌صورت آشکار انجام شوند، همهٔ آنان مستحق مجازات می‌گردند.از امام مالک رحمه الله نیز چنین نقل شده است:عَنْ مَالِكٍ أَنَّهُ قَالَ: (تُهْجَرُ الْأَرْضُ الَّتِي يُصْنَعُ فِيهَا الْمُنْكَرُ جِهَارًا وَلَا يُسْتَقَرُّ فِيهَا) ([۲۴]). ترجمه:از امام مالک رحمه الله نقل شده است که فرمودند: از سرزمینی که در آن منکرات به‌صورت آشکار انجام می‌شود، باید هجرت کرد و در چنین سرزمینی نباید اقامت گزید.

زیان‌ها و پیامدهای گناهان:

گناهان انسان را از علم محروم می‌سازند.چنان‌که امام شافعی رحمه الله می‌فرماید:

شكوت إلى وكيع سوء حفظي فأرشدني إلى ترك المعاصي
لأن العلم نور ونور الله لا يعطىٰ لعاصي

ترجمه:از ضعف حافظه خود نزد وکیع شکایت کردم؛ پس او مرا به ترک گناهان راهنمایی کرد.
به من گفت: علم نور است و نور الله به شخص گناهکار داده نمی‌شود.
۲ -گناهان سبب تنگی رزق و روزی انسان می‌شوند.
۳ -گناهان انسان را از اطاعت الله تعالی محروم می‌سازند .برای یک مسلمان، محروم شدن از عبادت و اطاعت الله تعالی، از بزرگ‌ترین محرومیت‌ها و زیان‌ها است.
۴ -گناهان قلب و بدن انسان را ضعیف می‌سازند، از عمر می‌کاهند و برکت را از زندگی از بین می‌برند.
۵ -گناهان باعث به‌وجود آمدن گناهان دیگر می‌شوند؛ زیرا یک گناه می‌تواند راهی برای ارتکاب گناه دیگر باشد.
٦ -گناهان انسان را از توبه دور می‌سازند و ارادهٔ او را برای توبه کردن ضعیف می‌کنند.
۷ -گناهان میراث امت‌های هلاک‌شده‌اند؛ یعنی ارتکاب گناه و سرپیچی از فرمان‌های الله تعالی از عواملی بوده است که امت‌های پیشین را به هلاکت و نابودی کشانده است.
۸ -گناه انسان را در پیشگاه الله تعالی خوار و بی‌قدر می‌سازد.
۹ -گناه سبب خواری و ذلت است، در حالی که اطاعت الله تعالی مایهٔ عزت و سربلندی می‌باشد.
۱۰ -گناهان عقل انسان را فاسد می‌سازند؛ زیرا عقل نور و روشنی دارد و گناه نور عقل را خاموش می‌کند.
۱۱ -گناهان در روی زمین انواع فسادها را به‌وجود می‌آورند؛ مانند فساد در هوا، آب‌ها، میوه‌ها، باغ‌ها و دیگر بخش‌های طبیعت و زندگی انسان‌ها.
۱۲ -گناهان انسان را به ارتکاب گناهان دیگر جرئت می‌بخشند و حساسیت و احساس ناخوشایندی را که انسان در دل خود در برابر گناه دارد، ضعیف می‌سازند([۲۵]).

أقول قولي هذا، أستغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته

---

[۲۲] - السنن الواردة في الفتن للداني (۳/ ٦٨٩)
[۲۳] - موطأ مالك ت عبد الباقي (۲/ ۹۹۱)
[۲۴] - تفسير القرطبي (۷/ ۳۹۲)
[۲۵] - نضرة النعيم في مكارم أخلاق الرسول الكريم (۱۰/ ۵۰۰۹)